

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

"מקאומה" פלסטינית: ג'אפוס; האד, חמאס ופונדמנטליזם אסלאמי
- 38180

תאריך עדכון אחרון 18-10-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי האסלאם והמזרח התיכון

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר דקלה כהן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: dikla.cohen4@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום דוא"ל

מורי הקורס:
ד"ר דקלה כהן

תאור כללי של הקורס:
תולדות הסוגיה הפלסטינית במאות ה-20 וה-21 וצמיחתו של הזרם האסלאמי בזירה הפלסטינית החל משנות ה-80 של המאה ה-20. לימוד וחקר של הפלגים האסלאמיים הבולטים, בדגש על הג'האד האסלאמי בפלסטין וחמאס, בהיבטי אידיאולוגיה ומעש.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה
בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:
להבין את הרקע ההיסטורי של ה"מקאומה" הפלסטינית.
ללמוד על הפלגים האסלאמיים הבולטים בזירה.
לנתח היבטים אידיאולוגיים ומעשיים.
להדגים רעיונות פונדמנטליסטיים.
לזהות אישים מרכזיים ב"מקאומה" הפלסטינית.

דרישות נוכחות (%) :
90

שיטת ההוראה בקורס: דיונים היסטוריים; רפרט בע"פ (אופציונאלי); שיעורים פרונטליים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:
רעיון ההתנגדות: שורשים ומאפיינים.
מבצע "עופרת יצוקה" - דצמבר 2008 - כמודל של "מקאומה" פלסטינית.
תולדות הסוגיה הפלסטינית מן המרד הערבי הגדול ועד להתעוררות הלאומית בשנות ה-50 וה-60 של המאה ה-20.
"הניצוץ" - דצמבר 1987 - כנקודת המהפך והצמיחה של הפלגים האסלאמיים בפלסטין.
הג'האד האסלאמי בפלסטין - הסמן הקיצוני של הזירה הפלסטינית.
חמאס מן האמנה של 1988 למסמך המדיני של 2017.
דגמים פונדמנטליסטיים נוספים בזירה הפלסטינית.

חומר חובה לקריאה:
קריאת חובה בעברית:
1. עורכים: מעוז משה וקדר ב"ז, התנועה הלאומית הפלסטינית: מעימות להשלמה? תל אביב, 1997, ע"מ: 115-409 DS. 119.7 T438
2. משעל שאול וסלע אברהם, זמן חמאס - אלימות ופשרה, תל אביב, 1999. ע"מ: 85-120,

3. קימרלינג ברוך ומגדל יואל שמואל, פלסטינים- עם בהיווצרותו, ירושלים, 1999. ע"מ: 92-258. DS 119.7 K52

4. מילשטיין מיכאל, מוקאוומה- עלייתו של אתגר ההתנגדות והשפעתו על תפיסת הביטחון הלאומי של ישראל, ת"א, 2009.

חומר לקריאה נוספת:

קריאה נוספת בעברית:

4. אלדר שלומי, להכיר את חמאס, ירושלים, 2012. ע"מ: 350-392.
5. עורכים: קורץ ענת, בורגין משכית וטל דוד, טרור איסלאמי וישראל- חיזבאללה, ג'יהאד איסלאמי פלסטיני, חמאס, תל אביב, 1993. ע"מ: 119-153.
6. שי שאול, השהידים- האסלאם ופיגועי ההתאבדות, הרצליה, 2003. ע"מ: 81-115, 207-223, 237-252.
7. שקד רוני ושאבי אביבה, חמאס- מאמונה באללה לדרך הטרור, ירושלים, 1994. ע"מ: 142-149, 213-223.
8. "פלסטינים- לקט מאמרים", חוברת בלמ"ס בהוצאת: מפח"ש- מודיעין ענף תוד"א, דצמבר 1993. להלן פירוט המאמרים הרלוונטיים:
9. שער ראשון מאמר 3- אריה שלו, "דגמים היסטוריים" "המרד הגדול 1936-39, האינתיפאדה: הסיבות, המאפיינים וההשלכות. תל אביב: פפירוס, 1990, ע"מ: 53-58. (ע"מ בחוברת 29-32).
10. שער ראשון מאמר 4- יעקב שמעוני, "החברה הערבית הפלסטינית" אצל יהושע פורת ויעקב שביט (עורכים) ההיסטוריה של ארץ ישראל: המנדט והבית הלאומי. ירושלים: יד יצחק בן צבי, 1982 ע"מ 263-313 (ע"מ בחוברת 33-44).
11. שער ראשון מאמר 6- דני רובינשטיין, חיבוק התאנה: זכות השיבה של הפלסטינים, ירושלים: כתר 1990. (ע"מ בחוברת 56-83).
12. שער ראשון מאמר 7- יהושפט הרכבי, הפלסטינים מתרדמה להתעוררות, ירושלים ואן ליר 1979. (ע"מ בחוברת 84-108).
13. שער ראשון מאמר 11- יובל ארנון אוחנה ואריה יודפת, אש"ף דיוקנו של אירגון, תל אביב 1985, ע"מ 29-44 (ע"מ בחוברת 141-164).
14. שער ראשון מאמר 12- יהושפט הרכבי ומתי שטיינברג, האמנה הפלסטינית במבחן הזמן והמעשה, ירושלים: מרכז ההסברה, 1987. (ע"מ בחוברת: 165-184).
15. שער שני מאמר 1- גד גילבר, "התפתחויות דמוגרפיות וכלכליות כגורמים לאינתיפאדה" אצל גד גילבר ואשר ססר (עורכים) בעין הסכסוך: האינתיפאדה, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, תשנ"ב, ע"מ 20-39. (ע"מ בחוברת: 207-212).
16. שער שני, מאמר 2- אריה שלו, "הסיבות להתקוממות: הגורמים הבסיסיים" האינתיפאדה, ע"מ 19-41. (ע"מ בחוברת: 213-220).
17. שער שני, מאמר 3- הלל פריש, "ממאבק מזוין לגיוס פוליטי: תמורות באסטרטגיה של אש"ף בשטחים", אצל גד גילבר ואשר ססר (עורכים) בעין הסכסוך: האינתיפאדה. (ע"מ בחוברת: 221-226).

קריאה נוספת בעברית:

4. אלדר שלומי, להכיר את חמאס, ירושלים, 2012. ע"מ: 350-392.
5. עורכים: קורץ ענת, בורגין משכית וטל דוד, טרור איסלאמי וישראל- חיזבאללה, ג'יהאד איסלאמי פלסטיני, חמאס, תל אביב, 1993. ע"מ: 119-153.
6. שי שאול, השהידים- האסלאם ופיגועי ההתאבדות, הרצליה, 2003. ע"מ: 81-115, 207-223, 237-252.
7. שקד רוני ושאבי אביבה, חמאס- מאמונה באללה לדרך הטרור, ירושלים, 1994. ע"מ: 142-149,

213-223.

8. "פלסטינים- לקט מאמרים", חוברת בלמ"ס בהוצאת: מפח"ש- מודיעין ענף תוד"א, דצמבר 1993. להלן פירוט המאמרים הרלוונטיים:
9. שער ראשון מאמר 3- אריה שלו, "דגמים היסטוריים" "המרד הגדול 1936-39, האינתיפאדה: הסיבות, המאפיינים וההשלכות. תל אביב: פפירוס, 1990, ע"מ: 53-58. (ע"מ בחוברת 29-32).
10. שער ראשון מאמר 4- יעקב שמעוני, "החברה הערבית הפלסטינית" אצל יהושע פורת ויעקב שביט (עורכים) ההיסטוריה של ארץ ישראל: המנדט והבית הלאומי. ירושלים: יד יצחק בן צבי, 1982 ע"מ 263-313 (ע"מ בחוברת 33-44).
11. שער ראשון מאמר 6- דני רובינשטיין, חיבוק התאנה: זכות השיבה של הפלסטינים, ירושלים: כתר 1990. (ע"מ בחוברת 56-83).
12. שער ראשון מאמר 7- יהושפט הרכבי, הפלסטינים מתרדמה להתעוררות, ירושלים ואן ליר 1979. (ע"מ בחוברת 84-108).
13. שער ראשון מאמר 11- יובל ארנון אוחנה ואריה יודפת, אש"ף דיוקנו של אירגון, תל אביב 1985, ע"מ 29-44 (ע"מ בחוברת 141-164).
14. שער ראשון מאמר 12- יהושפט הרכבי ומתי שטיינברג, האמנה הפלסטינית במבחן הזמן והמעשה, ירושלים: מרכז ההסברה, 1987. (ע"מ בחוברת: 165-184).
15. שער שני מאמר 1- גד גילבר, "התפתחויות דמוגרפיות וכלכליות כגורמים לאינתיפאדה" אצל גד גילבר ואשר ססר (עורכים) בעין הסכסוך: האינתיפאדה, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, תשנ"ב, ע"מ 20-39. (ע"מ בחוברת: 207-212).
16. שער שני, מאמר 2- אריה שלו, "הסיבות להתקוממות: הגורמים הבסיסיים" האינתיפאדה, ע"מ 19-41. (ע"מ בחוברת: 213-220).
17. שער שני, מאמר 3- הלל פריש, "ממאבק מזוין לגיוס פוליטי: תמורות באסטרטגיה של אש"ף בשטחים", אצל גד גילבר ואשר ססר (עורכים) בעין הסכסוך: האינתיפאדה. (ע"מ בחוברת: 221-226).
18. שער שני, מאמר 4- דן שיפטן, "האינתיפאדה כפרק בסכסוך הערבי-ישראלי", סקירה חודשית, ינואר 1990. (ע"מ בחוברת: 227-233).
19. שער שני, מאמר 6- אשר ססר, "אש"ף אינתיפאדה ותהליך מדיני", סקירה חודשית, ינואר 1990 (ע"מ בחוברת 240-246).
20. שער שני, מאמר 7- אשר ססר, "האינתיפאדה והתנועה הלאומית הפלסטינית- ההקשר ההיסטורי", אצל גילבר וססר (עורכים) בעין הסכסוך, ע"מ 199-213. (ע"מ בחוברת: 247-251).
21. שער שני, מאמר 9- מתי שטיינברג, "פשר השינוי באש"ף- הנמר וחברבורותיו", אצל גילבר וססר (עורכים) בעין הסכסוך, ע"מ 185-198. (ע"מ בחוברת: 260-263).
22. שער שני, מאמר 10- ראובן פז, "האמנה האסלאמית ומשמעותה עיון ראשוני ותרגום", מרכז דיון: עיון וניתוח, ספטמבר 1988. (ע"מ בחוברת: 264-276).
23. שער שני, מאמר 11- שאול משעל, "אש"ף ורעיון המדינה הפלסטינית", הבעיה הפלסטינית סוגיות נבחרות, אוניברסיטת ת"א פרויקט המחקר על השלום, 1982, ע"מ 27-46. (ע"מ בחוברת: 277-284).
24. נספח: הצהרת עקרונות על הסדרי ביניים של ממשל עצמי, מסמך, משרד החינוך והתרבות- מרכז הסברה. (ע"מ בחוברת: 285-291).

מרכיבי הציון הסופי :

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 80 %
מצגת / הצגת פוסטר / הרצאה / סמינר / פרוסמינר / הצעת מחקר 10 %

השתתפות פעילה / עבודת צוות 5 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות 5 %

מידע נוסף / הערות: